

Mäntsälän Ohkolan luontoselvitys

NCC Industry Oy

Muutosluettelo

Versio:	Päiväys:	Muutoksen kuvaus	Tarkastettu	Hyväksyjä
1	29.6.2022	Luonnos	██████	██████
2	5.7.2022	Valmis	██████	██████

Projekti: Mäntsälän Ohkolan luontoseelvitys
Työnumero: 23702664
Asiakas: NCC Industry Oy
Versio: 1
Päiväys: 5.7.2022
Tekijä: ██████████

Sisältö

1	JOHDANTO	6
2.	AINEISTOT JA MENETELMÄT	7
3	KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	7
3 1	Aineisto ja menetelmät	7
3 2	Tulokset	8
3.2.1	Selvitysalueen ja sen kasvillisuuden yleiskuvaus	8
3.2.2	Kasvilajisto	10
3.2.3	Luontotyytit	10
4	LINNUT	16
4 1	Aineisto ja menetelmät	16
4 2	Tulokset	16
5.	LIITO-ORAVA	17
5 1	Johdanto	17
5 2	Menetelmät	17
5 3	Tulokset	18
6	MUUT HUOMIONARVOISET LAJIT	18
6 1	Aineisto ja menetelmät	18
6 2	Tulokset	18
7	NATURA JA LUONNONSUOJELUALUEET, POHJAVESIALUEET SEKÄ MUUT LUONNON ARVOALUEET	18
7 1	Aineisto ja menetelmät	18
7 2	Tulokset	18
8	EKOLOGISET YHTEYDET	18
9	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	19
10	LÄHTEET	20
	Liite 1 luontotyyppikuvioinnit ja pesimälinnustoselvityksen lintuhavainnot.	21

Kartta ja ilmakuvat:

Maanmittauslaitos (MML)

Karttojen paikkatieto:

Sweco Infra & Rail Oy,

Luonnonvarakeskus

SYKE ja ELY-keskukset,

Birdlife Suomi

Valokuvat:

Sweco Infra & Rail Oy, 2022

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco Infra & Rail Oy

Yhteyshenkilö:

Ympäristöasiantuntija (biologi FT),

Lemminkäisenkatu 34

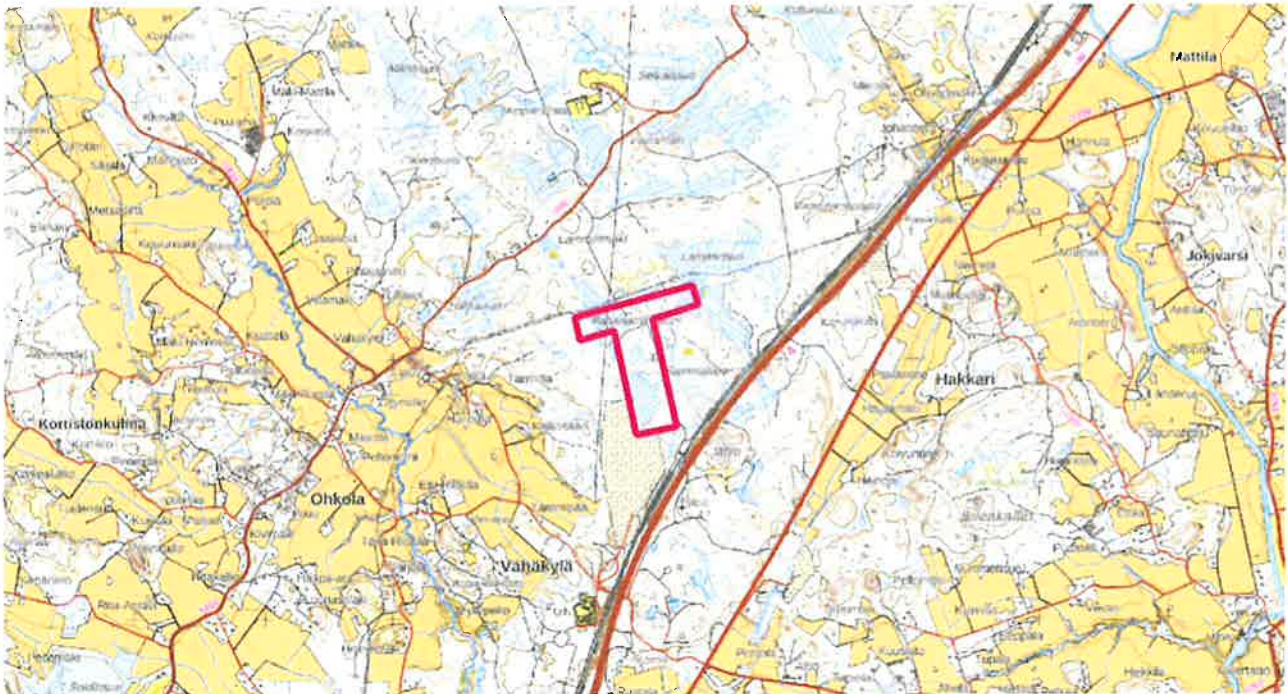
20520 TURKU

Puh

1. JOHDANTO

NCC suunnittelee maa-ainesten ottoa Mäntsälän kunnan Nummisten kylässä, ja lupamenettelyä varten alueella tehtiin luontoselvitys. Selvitysalue sijaitsee kiinteistöillä 505-409-5-1650 ja 505-409-5-292. Luvituksen kohteena oleva alue rajautuu ympäröiviin talousmetsäalueisiin sekä etelässä jo avattuun ottoalueeseen ja valtatiehen 4. Seuraavassa kuvassa on esitetty selvitysalueen sijainti ja rajaus (Kuva 1). Luontoselvityksen tekijänä oli biologi (FT) [REDACTED] ja tarkastajana biologi (FM) [REDACTED], molemmat Sweco Infra & Rail Oy:stä.

Kuva 1. Selvitysalueen rajaus.

Luontoselvitys tehtiin asemakaavatarkkuudella. Luontoselvitys sisältää kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen, liito-oravaselvityksen sekä pesimälinnustoselvityksen. Luontoselvityksen maastotyöt tehtiin kolmena peräkkäisenä päivänä 24.-26.5.2022.

Maastotöissä kiinnitettiin erityistä huomiota uhanalaisten luontotyyppien, luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilähteiden esiintymiseen sekä valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten ja lakisääteisesti suojeltujen kasvilajien esiintymiseen. Työn lähtötietoina käytettiin Laji.fi:n kautta tilattuja uhanalaisten ja direktiivilajien sekä rauhoitettujen lajien esiintymispaikkatietoja. Maastotöissä pyrittiin tunnistamaan kohdealueen ja sen välittömän lähiympäristön luontoarvot. Erityisesti kiinnitettiin huomiota seuraaviin huomionarvoisiin/suojeltuihin luontoarvoihin:

- luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset luontotyypit
- metsälain 10 §:n mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt
- vesilain 2. luvun 11 §:n vesiluontotyypit
- uhanalaisten luontotyyppien luonnontilaiset tai niiden kaltaiset kohteet
- uhanalaisten, harvinaisten ja direktiivilajien esiintymät

Sweco | Mäntsälän Ohkolan luontoselvitys

Työnumero: 23702664

Päiväys: 5.7.2022

Versio: 2

- linnuston kannalta arvokkaat alueet
- paikallisesti harvinaiset ja edustavat kohteet
- uhanalaisten lajien kannalta tärkeät paahdeympäristöt

Maastokäyntien ja karttatarkastelun sekä muiden lähtötietojen perusteella rajattiin mahdolliset ekologiset yhteydet ja yhteystarpeet.

Muiden eliöryhmien osalta luontoselvitys perustuu olemassa oleviin tietokantatietoihin ja aiempiin luontoselvityksiin

2. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Luontoselvityksen lähtötietoina käytettiin Laji fi:stä 24.5.2022 tilattuja uhanalaisten, silmälläpidettävien ja rauhoitettujen lajien sekä luontodirektiivin liitteiden IV ja II lajien tunnettujen esiintymispaikkojen tietoja sekä Laji fi:stä tilattuja suojelunarvoisten petolinnun pesäpaikkojen (luonnontieteellisen keskusmuseon kuratoima tietokanta) ja rengastusrekisterin tietoja. Luontoselvityksen lähtötietoina käytettiin lisäksi mm. perus-, puusto- ja maanpeitekarttoja, ilmakuvia, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden, Natura-alueiden sekä tärkeiden lintualueiden (IBA, FINIBA, MAALI) ja valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten muodostumien paikkatietorajauksia, ympäristökarttapalvelu Karpaloo (SYKE ja ELY-keskukset) sekä suunnitelualueelta ja sen lähistöltä laadittuja aiempia luontoselvityksiä. Käytetyt lähteet on mainittu lähdeluettelossa. Selvityksessä huomioitiin myös kaavojen luontoa koskevat merkinnät.

Maastotöiden ja lähtötietojen perusteella arvioitiin mahdollisten arvokkaiden luontokohteiden sijainti selvitysalueella sekä mahdollisten lisäselvitysten tarve. Arvokkaiden kohteiden rajauspäätökset tehtiin asiantuntija-arviona.

3. KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT

3.1 Aineisto ja menetelmät

Luontotyyppiselvityksessä kartoitettiin suojellut luontotyypit (luonnonsuojelulain 29 §, metsälain 10 § ja vesilain 2. luvun 11 §), uhanalaisten luontotyyppien luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset kohteet sekä edustavat perinnebiotooppikohteet. Putkilokasvien osalta pyrittiin selvittämään luontodirektiivin liitteen IV(b) lajien, valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten lajien sekä rauhoitettujen lajien esiintymät.

Mahdollista huomionarvoista kasvillisuutta ja luontotyyppisiä selvitettiin myös Laji fi-tietokannan tiedoista, aiemmin tehdyistä luontoselvityksistä sekä Metsäkeskuksen avoimesta metsälakihohdekarttapalvelusta (Metsäkeskus, 2021) ja Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikka tietoaaineistosta (Luonnonvarakeskus, 2019).

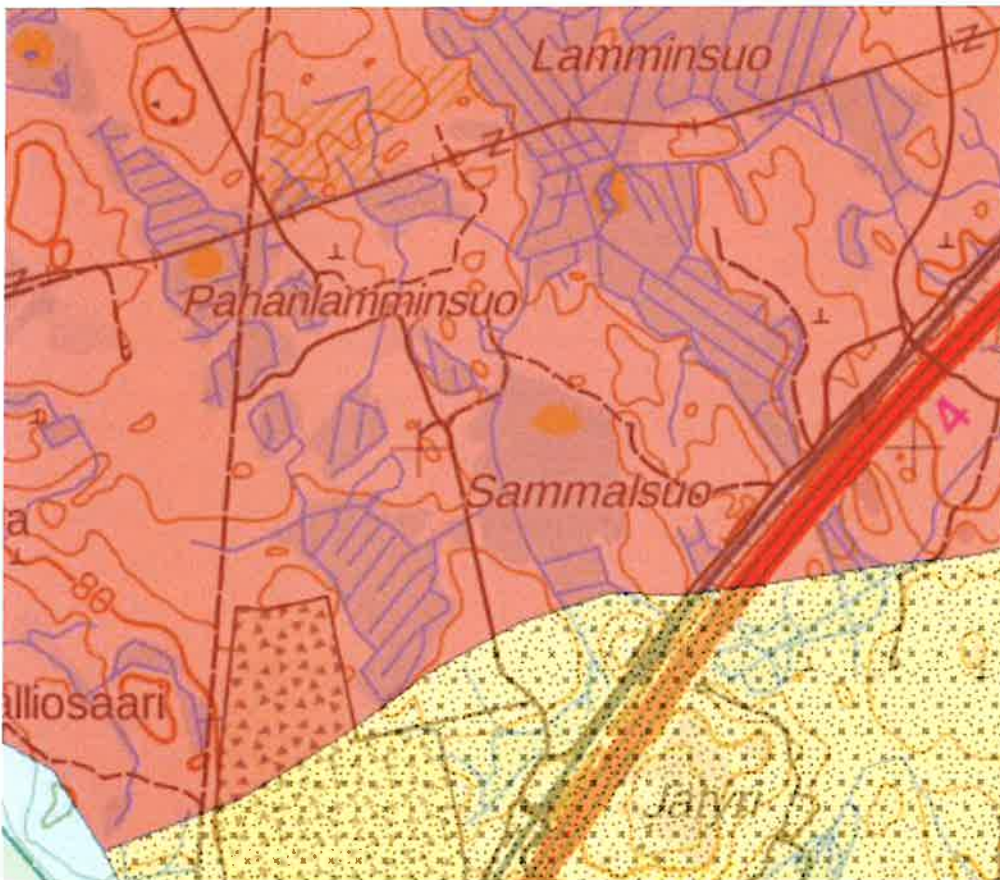
Raportissa esitetään kasvillisuudeltaan ja luontotyyppiltään huomionarvoiset kohteet karttarajauksin ja tekstikuvauksin sekä yleiskuvaus selvitysalueen kasvillisuudesta ja luontotyypeistä.

3.2 Tulokset

3.2.1 Selvitysalueen ja sen kasvillisuuden yleiskuvaus

Selvitysalue sijoittuu metsäkasvillisuusvyöhykkeiden jaossa eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen ja siellä alueelle Lounaismaa ja Pohjanmaan rannikko (2a) Suokasvillisuusvyöhykkeiden aluejaossa suunnittelualue kuuluu kilpiketaiden eli konsentristen kermikeitaiden vyöhykkeeseen ja alajaossa Etelä Suomen kilpiketaiden vyöhykkeeseen Maankamara-karttapalvelun (GTK, 2022) (

Kuva 2) mukaan selvitysalueen maaperä on suurimmaksi osaksi kalliomaata. Maastokäynnin perusteella kalliota ei kuitenkaan juuri ole näkyvässä. Suunnittelualueen eteläreunalle ulottuu hiekkamoreenia.

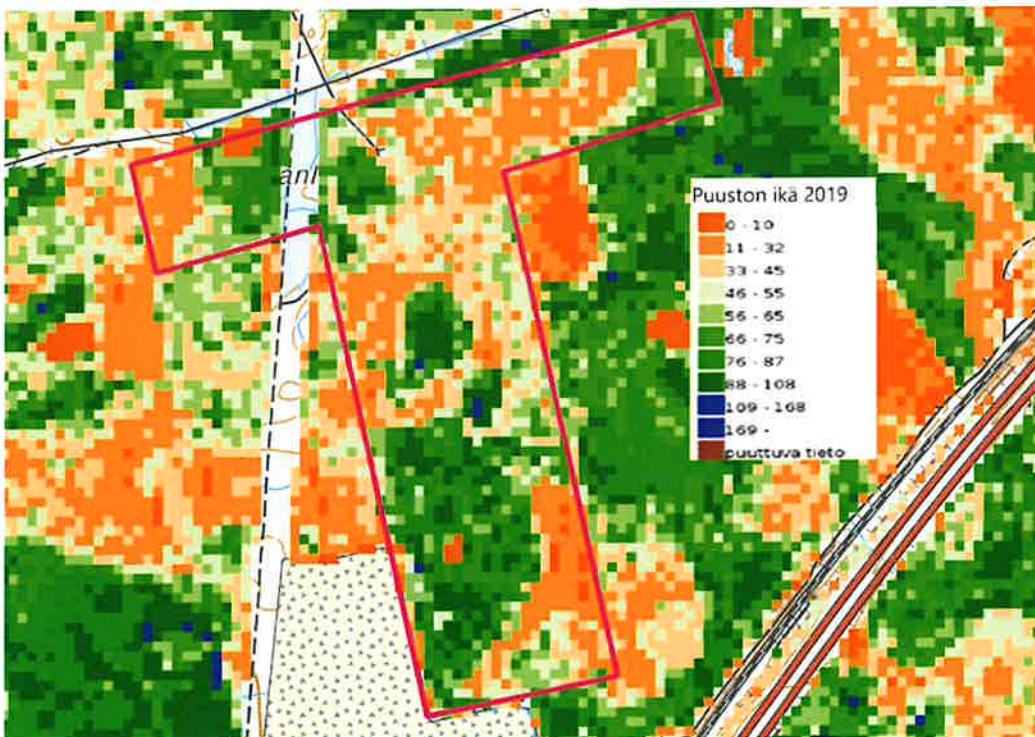
Kuva 2. Ote Maankamara-karttapalvelun (GTK, 2022) maaperäkartasta. Siniset alueet ovat savea, punaiset kalliomaata, kellanruskea hiekkamoreenia.

Alueen metsät ovat pääosin havuvaltaisia nuoria tai varttuneita kasvatusmetsiä. Sekapuuna kasvaa paikoin myös lehtipuuta. Lehtipuista alueella kasvaa etenkin koivua, mutta myös mm. pihlajaa ja haapaa. Alueen metsissä on niukasti lahoppua.

Kuvassa 3 on esitetty suunnittelualue ilmakuvalla ja kuvassa 4 puustonikäkartta, jonka tiedot ovat vuodelta 2019

Kuva 3 Selvitysalueen ortokuva

Kuva 4. Puuston ikä kartta Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikkatietoaineistosta 2019 (Luonnonvarakeskus, 2019).

Sweco | Mäntsälän Ohkolan luontoselvitys

Työnumero: 23702664

Päiväys: 5.7.2022

Versio: 2

Yleisimmät selvitysalueen metsien kasvupaikkatyypit ovat käenkaali-mustikkatyypin lehtomainen kangas (OMT) ja mustikkatyypin tuore kangas (MT). Seuraavassa kuvassa on selvitysalueen kasvupaikkatyypikartta.

Kuva 5. Kasvupaikkakartta Luonnonvarakeskuksen Monilähteen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikkatietoaineistosta 2019 (Luonnonvarakeskus, 2019).

Selvitysalueen läpi kulkee useita maastokartassakin näkyviä uomia, jotka ovat pääosin kaivettuja ojia tai suoristettuja uomia. Selvitysalueella ei ole puroja tai jokia. Selvitysalueella on vähäpuustoinen suo (kohde 12). Selvitysalueen välittömässä lähistössä on myös kaksi muuta vähäpuustoista suota (kohteet 18 ja 20) sekä lampi (kohde 19).

3.2.2 Kasvilajisto

Luontoselvityksen maastokäynnillä selvitysalueella ei havaittu valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisia tai silmälläpidettäviä eikä lakisääteisesti suojeltavia kasvilajeja (luontodirektiivin liitteiden II ja IV b lajeja tai rauhoitettuja tai erityisesti suojeltuja kasvilajeja). Laji.fi-tietokannan (tietokantatieto 23.5.2022) mukaan selvitysalueella ei ole uhanalaisten, silmälläpidettävien, rauhoitettujen tai luontodirektiivin liitteisiin IV tai II kuuluvien kasvilajien esiintymispaikkoja.

3.2.3 Luontotyypit

Luontoselvityksen maastotöissä selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n luontotyyppikohteita eikä vesilain 2 luvun 11 §:n pienvesikohteita. Metsäkeskuksen avoimeen metsälakikohdepaikkatietokarttaan (Metsäkeskus, 2021) on merkitty selvitysalueen rajojen sisäpuolelle yksi metsälain 10 §:n tarkoittamaa erityisen tärkeää elinympäristökuvio. Lisäksi yhteensä kolme metsälain 10 §:n tarkoittamaa erityisen tärkeää elinympäristökuviota esiintyy 0–160 metrin etäisyydellä selvitysalueesta. Selvitysalueelta rajattiin yhteensä 17 luontotyyppikuviota. Lisäksi rajattiin kolme luontotyyppikuviota merkittävien luontoarvojen perusteella selvitysalueen välittämästä läheisyydestä. Kohteita 1–20 on kuvattu tarkemmin alla ja niiden sijainti on esitetty liitteessä 1.

Kuvio 1: Avohakkuu / Taimikko

Kuva 6. Koko kuvio 1 on avohakattu.

Kuvio 2: Kuivahkon kankaan mustikkatyypin varttunut kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina mänty, sekapuuna kuusi ja koivu. Keskiläpimitta 19 cm ja keskipituus 18 m. Kuvion pohjakerros on seinäsammalvaltainen ja kenttäkerros mustikkavaltainen. Lisäksi esiintyy mm. puolukkaa ja suopursua.

Kuvio 3: Tuoreen kankaan mustikkatyypin nuori kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina mänty, sekapuuna kuusi ja koivu. Keskiläpimitta 10 cm ja keskipituus 8 m. Kuvion pohjakerroksessa esiintyy mm. seinäsammal ja kerrossammal. Kenttäkerroksessa esiintyy pääosin mustikkaa sekä jonkin verran puolukkaa.

Kuvio 4: Tuoreen kankaan mustikkatyypin nuori kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina kuusi, sekapuuna mänty. Keskiläpimitta 16 cm ja keskipituus 13 m. Pohjakerros on seinäsammal ja kerrossammalvaltainen. Kenttäkerroksessa esiintyy pääosin mustikkaa, mutta jonkin verran myös puolukkaa.

Kuvio 5: Kuivahkon kankaan nuori kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina kuusi, sekapuuna mänty ja koivu. Keskiläpimitta 16 cm ja keskipituus 16 m.

Kuvio 6: Tuoreen kankaan kuusitaimikko Keskiläpimitta 5 cm ja keskipituus 5 m Sekapuuna koivun taimia Pohjakerroksessa seinäsammalta, kangaskarhunsammalta ja kangaskynsisammalta Kenttäkerroksessa esiintyy kanervaa ja puolukkaa Lisäksi esiintyy mm oravanmarjaa ja maitohorsmaa

Kuvio 7: Kuivan kankaan varttunut kanervatyypin (CT) kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina mänty, sekapuuna kuusi ja koivu. Keskiläpimitta 20 cm ja keskipituus 18 m. Pohjakerroksessa kasvaa mm. seinäsammal ja kangaskarhunsammal sekä paikoitellen harmaaporonjäkälä. Kenttäkerroksessa kanerva, puolukka ja paikoitellen mustikka. Harvakseltaan kasvaa mm. kangasmaitikka ja hietakastikka.

Kuva 7. Kuvion 7 kuivaa kangasta.

Kuvio 8: Sekapuustoinen taimikko. Mänty (3 m), koivu (2 m) ja kuusi (1 m).

Kuvio 9: Kuivahkon kankaan puolukkatyypin (VT) varttunut kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina mänty, seka puuna kuusi ja koivu. Keskiläpimitta 20 cm ja keskipituus 17 m. Pohjakerroksessa seinäsammal ja kangaskyn sisammal sekä laikuittain metsäkerrossammal. Kenttäkerroksessa vallitsee puolukka, mutta myös kanervaa ja mustikkaa esiintyy. Ruohokasveista esiintyy mm. kangasmaitikka, metsätähti, oravanmarja ja metsäalvejuuri.

Kuvio 10: Kuivahkon kankaan puolukkatyyppin varttunut kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina kuusi, sekapuuna mänty. Keskiläpimitta 19 cm ja keskipituus 15 m. Harvennushakkuu tehty vuonna 2020. Pohjakerros on seinäsammal- ja kerrossammalvaltainen. Puolukan lisäksi esiintyy myös mustikkaa ja jonkin verran kanervaa. Ruohokasveista esiintyy mm. kangasmaitikka, metsätähti ja sananjalka. Lisäksi esiintyy mm. metsälauha paikoitellen

Kuvio 11: Kuivan kankaan varttunut kasvatusmetsikkö (varputurvekangas Vtkg) Pääpuulajina mänty ja seka puuna koivu Keskiläpimitta 19 cm, keskipituus 18 m Pohjakerros on seinäsammalvaltainen, mutta rahkasamalia esiintyy vielä Lisäksi esiintyy kangaskynsisammalta Kenttäkerroksessa kasvaa juolukkaa, suopursua, mustikkaa, variksenmarjaa, puolukkaa, vaivaiskoivua, tupasvillaa, kevätpiippoa ja oravanmarjaa Pensaskeroksessa esiintyy pajuja ja pihlajaa.

Kuvio 12: Rahkainen ombrotrofinen lyhytkorsineva (LkN). Pohjakerroksen valtalajina on ruskorahkasammal. Kenttäkerroksen valtalajina on tupasvilla. Kuvion ja metsän välillä esiintyy myös suopursua, variksenmarjaa ja suomuurainta sekä kitukasvuisia mäntyjä. Mäntyjen keski-ikä on 71 vuotta, keskiläpimitta 14 cm ja keskipituus 8 m. Kuvio on Metsäkeskuksen rajaama metsälain 10 §:n tarkoittama tärkeä elinympäristö vähäpuustoinen suo. Luontotyyppi on uhanalaisluokitukseltaan koko Suomessa sekä Etelä-Suomessa säilyvä (LC).

Kuva 8 Kuvion 12 ombrotrofinen lyhytkorsineva

Kuvio 13: Tuoreen kankaan taimikko yli 1,3 m Pääpuulajina kuusi ja sekapuuna lehtipuu ja mänty Keskiläpimitta 4 cm, keskipituus 4 m

Kuvio 14: Tuoreen kankaan mustikkatyyppin varttunut kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina mänty ja sekapuuna kuusi. Keskiläpimitta 26 cm ja keskipituus 21 m. Pohjakerroksessa vallitsee seinäsammal, jossa paikoitellen kangaskynsisammalta seassa. Kenttäkerroksessa vallitsee mustikka, mutta myös puolukkaa ja kanervaa esiintyy melko runsaasti paikoitellen. Lisäksi esiintyy mm. kevätpiippoa ja kangasmaitikkaa.

Kuvio 15: Kuivan kankaan varttunut kasvatusmetsikkö (varputurvekangas Vtkg). Pääpuulajina kuusi ja sekapuuna mänty ja koivu. Keskiläpimitta 19 cm, ja keskipituus 16 m. Pohjakerroksessa seinäsammal ja metsäkerrossammal. Kenttäkerroksessa mm. mustikkaa, puolukkaa ja oravanmarjaa. Pensaskerroksessa esiintyy pajuja.

Kuvio 16: Tuoreen kankaan mustikkatyypin nuori kasvatusmetsikkö Pääpuulajina mänty ja sekapuuna kuusi Keskiläpimitta 15 cm ja keskipituus 11 m Pohjakerros seinäsammalvaltainen, jossa seassa mm kangaskyn sisammalta Kenttäkerros mustikkavaltainen, mutta myös puolukkaa esiintyy jonkin verran Lisäksi kuviolla kasvaa mm. metsätähti, kevätpiippo, metsäkastikka ja oravanmarja. Kuvio on harvennettu.

Kuvio 17: Tuoreen kankaan mustikkatyypin nuori kasvatusmetsikkö. Pääpuulajina kuusi ja sekapuuna mänty ja koivu Keskiläpimitta 14 cm, ja keskipituus 12 m Ensiharvennus tehty 2020

Kuvio 18: Sammalsuon tupasvillaräme (TR) Kitukasvuista mäntyä harvakseltaan Kenttäkerroksessa tupasvilla ja mättäillä suopursu, kanerva, mustikka ja juolukka Pohjakerroksessa rämerahkasammal vallitseva Pääpuulajina on kitukasvuinen 50-vuotias mänty, jonka keskiläpimitta on 13 cm ja keskipituus 8 metriä. Kuvio on Metsäkeskuksen rajaama metsälain 10 §:n tarkoittama tärkeä elinympäristö vähäpuustoinen suo Kohde edustaa luontotyyppiä tupasvillaräme ja on silmälläpidettävä luontotyyppi (NT) koko maassa ja vaarantunut luontotyyppi (VU) Etelä-Suomessa.

Kuvio 19: Pitkälampi ja sen välitön lähiympäristö. Pitkälampi on ojitettu kolmesta kohtaa, joista maastokartalla näkyy selvästi etelä- ja pohjoispään ojitukset. Kolmas ojitus on länsipuolella, ja sitä ei maastokartalle ole merkitty. Eteläinen ojitus on umpeenkasvanut, mutta pohjoispuolen ja länsipuolen ojat ovat avonaisia. Vesi on silminnähdessä ruskeaa ja sameaa. Itse lampi ei ole luonnontilainen eikä siten vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittama pienvesikohde. Lammen välitön lähiympäristö on kuitenkin luonnontilainen avosuo, joka edustaa luontotyyppiä ombrotrofinen lyhytkorsineva (LkN), ja jossa tupasvilla on vallitseva kenttäkerroksessa. Luontotyyppi on koko Suomessa ja Etelä-Suomessa luokituksestaan säilyvä (LC).

Kuvio 20: Pahanlamminsuon ombrotrofinen lyhytkorsineva (LkN). Pohjakerroksen valtalajina on ruskorahka sammal Kenttäkerroksen valtalajina on tupasvilla Kuvion ja metsän välillä esiintyy myös suopursua, variksenmarjaa ja suomuurainta sekä kitukasvuista mäntyjä Mäntyjen keski ikä on 41 vuotta, keskiläpimitta 7 cm ja keskipituus 4 m. Kuvio on Metsäkeskuksen rajaama metsälain 10 §:n tarkoittama tärkeä elinympäristö vähäpuustoinen suo Luontotyyppi on uhanalaisluokituksestaan koko Suomessa sekä Etelä Suomessa säilyvä (LC).

Kuva 9 Kuvion 18 tupasvillaräme

Kuva 10 Kuvion 19 Pitkälampi ja sen välitön lähiympäristö

4. LINNUT

4.1 Aineisto ja menetelmät

Pesimälinnustoselvitys tehtiin 24.5. ja 25.5.2022 yhden kerran maalinnuston sovellettuna kartoituslaskentana linnustonseurannan havainnointiohjetta (Koskimies & Väisänen 1988) soveltaen Pesimälinnustoselvityksessä keskityttiin huomionarvoisiin lajeihin (uhanalaiset, vastuulajit, direktiivilajit)

Ensimmäisellä maastokäynnillä 24.5.2021 pesimä-linnustoselvitys tehtiin klo 4.20–9.40. Aurinko nousi noin klo 4.16. Pesimälinnustoselvityksen aikaan lämpötila oli +5–19°C. Sää oli pilvetön ja tuulta oli noin 1–3 m/s. Toisella maastokäynnillä 25.5.2021 selvitys tehtiin klo 4.50–9.00. Aurinko nousi noin klo 4.14. Selvityksen aikaan lämpötila oli +5–15°C. Pilvisuus oli alussa 2/8 ja lopussa 1/8 ja tuulta oli noin 1–2 m/s.

4.2 Tulokset

Suunnittelualueella tai 5 km säteellä siitä ei ole kansainvälisesti (IBA), Suomen (FINIBA) tai maakunnallisesti (MAALI) tärkeitä lintualueita (BirdLife, 2022)

Selvitysalueella tai yhden kilometrin säteellä selvitysalueesta ei ole suojelunarvoisia petolintujen pesäpaikkoja (tietokantatieto 23.5.2022). Tietokannassa on Luonnontieteellisen keskusmuseon asiantuntija-arvion perusteella määritetty suojelunarvoiset petolintujen pesät kuuden viime vuoden (2016–2021) pesätarkastustietojen perusteella ja tietokanta kattaa seuraavien lajien pesät: sääksi, viirupöllö, kanahaukka, merikotka, hiirihaukka, huuhekaja, lapinpöllö, mehiläishaukka, helmipöllö, varpuspöllö ja piekana. Selvitysalueelta ei ole rengastusrekisteriin kirjattuja havaintoja eikä laji.fi:n kautta saataviin aineistoihin kirjattuja uhanalaisten tai silmälläpidettävien lintulajien havaintoja 2000-luvulta (tietokantatieto 23.5.2022).

Pesimälinnustoselvityksen maastokäynnillä havaittiin huomionarvoisia lintulajeista (lintudirektiivin liitteen I lajit, erityisesti suojeltavat lajit, kansallisesti tai alueellisesti uhanalaiset lajit ja Suomen vastuulajit) yhteensä viisi lintulajia, jotka on esitetty seuraavassa taulukossa

Taulukko 1 Pesimälinnustoselvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit Uhanalaisluokitus Hyvärisen ym. (2019) mukaan Lyhenteiden selitykset: EN= erittäin uhanalainen, VU=uhanalainen, vaarantunut, NT=silmälläpidettävä, LC= elinvoimainen IUCN= uhanalaisuusluokka; Dir = lintudirektiivin liitteen I laji; Va = Suomen kansainvälinen vastuu-laji; Erit = erityisesti suojeltava laji; RT= alueellisesti uhanalainen laji

Laji	IUCN	Dir.	Va.	Erit.	RT
Närhi	NT				
Palokärki	LC	X			
Pyy	NT	X			
Teeri	NT	X			
Töyhtötiainen	NT				

Huomionarvoisten lintulajien havaintopaikat on esitetty liitteen 1 kartassa. Huomionarvoisten lintulajien havaintopaikat ovat jo nykyisin vahvasti ihmistoiminnan muuttamia alueita, kuten, nuoria taimikoita ja nuoria kasvatusemisiä lukuun ottamatta töyhtötiaisen, teeren ulosteen ja pyyn havaintopaikkaa, joka on varttunutta kasvatusemisiä. Palokärki on elinvoimainen laji, joka kuuluu lintudirektiivin liitteeseen I. Töyhtötiaisen ja pyiden kannat ovat laskeneet metsätalouden toimintojen myötä. Myös närhen kannat ovat metsätaloussyistä hieman heikentyneet. Teeren kannat puolestaan ovat vahvistuneet.

Muiden kuin huomionarvoisten lajien osalta pesimälinnustoselvityksen maastokäynnillä havaittiin seuraavat lintulajit: hippiaäinen, keltasirkku, korppi, käpytikka, laulurastas, lehtokerttu, metsäkirvinen, pajulintu, peippo, pikkukäpylintu, punatulkku, rautiainen, sepelkyyhky, sinitiaainen, talitiaainen, tiltalti ja vihervarpunen Yhteensä

Sweco | Mäntsälän Ohkolan luontoselvitys

Työnumero: 23702664

Päiväys: 5.7.2022

Versio: 2

linnustoselvityksessä havaittiin 22 lintulajia. Selvitysalueen lajisto on pääosin tavanomaista talousmetsien, hakkuualueiden ja pihapiirien linnustoa. Lajimäärältään selvitysalueen lintukanta on melko pieni.

Lähtötietojen ja selvityksen maastohavaintojen perusteella selvitysalueella ei arvioida olevan linnustollisesti arvokkaita alueita.

5. LIITO-ORAVA

5.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) laji. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan "luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty." Liito-orava on luokiteltu Suomessa uhanalaiseksi (VU) (Hyvärinen, ym. 2019).

Liito-orava elää kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on lehtipuustoa (haapa, koivu, leppä) ja kolopuustoa (Hanski ym., 2001). Liito-oravat suosivat vanhoja metsiä. Liito-oravan levinneisyys Suomessa ulottuu etelärannikolta linjalle Oulu-Kuusamo (Hanski ym., 2001). Paras ajankohta liito-oravainventointiin on keväällä luomien sulettua (Sierla ym., 2004).

5.2 Menetelmät

Liito-oravaselvitys tehtiin lajin lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvissa kuusivaltaisissa sekametsissä etsimällä liito-oravien ulosteita järeiden kuusten, haapojen ja muiden lehtipuiden tyviltä. Maastotyöt tehtiin 24.5. ja 25.5.2022. Papanapuut määritettiin pesäpuuksi, mahdolliseksi pesäpuuksi, ruokailupuuksi tai muuksi papanapuuksi seuraavin perustein:

Pesäpuu

- Kololliset, pöntölliset tai risupesälliset puut, joiden alla oli vähintään 50 papanaa.

Mahdollinen liito-oravan papanallinen pesäpuu, pesä havaittu

- Kololliset, pöntölliset tai risupesälliset puut, joiden alla oli papanoita alle 50

Mahdollinen liito-oravan papanallinen pesäpuu, pesää ei havaittu

- Puut, joiden juurella oli papanoita, mutta puun latvukseen ei ollut esteetöntä näkyvyyttä pesien toteamiseksi tai poissulkemiseksi.

Ruokailupu

- Haavat ja muut lehtipuut, joiden juurella oli papanoita eikä puussa ollut pesäkoloja tai risupesää.

Muu papanapu

- Havupuut, joiden juurella oli liito-oravan papanoita, mutta joissa ei havaittu risu- tai kolopesää ja joiden latvukseen oli esteetön näkyvyys.

Liito-oravan esiintymistä selvitettiin myös Laji.fi-tietokannasta.

Lisääntymis- ja levähdyspaikat ja muut liito-oravakohteet määritettiin ja rajattiin asiantuntija-arviona perustuen liito-oravalle sopivan elinympäristön ja papanapuiden sekä kolo- ja risupesäpuiden sijaintiin ja havaittuihin papanamääriin.

5.3 Tulokset

Luontoselvityksen maastokäynnillä selvitysalueella ei havaittu liito-oravan papanoita eikä muita merkkejä lajin esiintymisestä.

Selvitysalueella liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi sopivia varttuneita kuusi-haapa-koivusekametsiä on melko niukasti

Laji fi:hin selvitysalueen lähistölle kirjatut liito-oravahavainnot ovat vanhoja. Selvitysalueelta 200-800 metrin etäisyydelle sijoittuvat neljä havaintoa ovat vuosilta 2002 ja 2003. Alueella on nykyisellään kiviainesten otto-toimintaa, joten puut on kaadettu eikä alue ole sovelias liito-oravalle enää.

6. MUUT HUOMIONARVOISET LAJIT

6.1 Aineisto ja menetelmät

Tarkastelu perustuu lähtötietoihin (Laji.fi).

6.2 Tulokset

Laji.fi-tietokannan (tietokantatieto 23.5.2022) mukaan selvitysalueella ei ole uhanalaisten, silmälläpidettävien, rauhoitettujen tai luontodirektiivin liitteisiin IV tai II kuuluvien eliölajien tunnettuja esiintymispaikkoja.

7. NATURA JA LUONNONSUOJELUALUEET, POHJAVESIALUEET SEKÄ MUUT LUONNON ARVOALUEET

7.1 Aineisto ja menetelmät

Natura- ja luonnonsuojelualueiden, luonnonsuojeluohjelma-alueiden ja soidensuojelun täydennysohjelma-alueiden sekä valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten muodostumien ja pohjavesialueiden sijainti tarkastettiin ympäristökarttapalvelu Karpalosta 25.6.2022. Luonnonsuojeluohjelma-alueiden rajaukset ladattiin Latauspalvelu Lapiosta 25.6.2022.

7.2 Tulokset

Lähin Natura-alue sijaitsee noin 2,3 kilometrin etäisyydellä selvitysalueesta lounaaseen. Kyseessä on Ohkolanjokilaakso (FI0100061), joka on aluetyyppiltään SAC.

Selvitysalueen läheisyyteen ei yhden kilometrin säteelle selvitysalueesta sijoitu luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelma-alueita, valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia (kallioalueita, kivikoita, tuuli- ja rantakerrostumia tai moreeni muodostumia) eikä luokiteltuja pohjavesialueita.

8. EKOLOGISET YHTEYDET

Suunnittelualueella ja sen lähistöllä läheinen asutus, pellot, avohakkuut ja taimikot pirstovat maisemaa. Maastokäynnin ja karttatarkastelun sekä liito-oravan tunnettujen esiintymispaikkojen (Laji.fi 23.5.2022) tarkastelun perusteella selvitysalueen kautta ei kulje merkittäviä ekologisia yhteyksiä.

9. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Suunnittelualue on pääasiassa hakkuin käsiteltyä talousmetsää, ja alueen virtavedet ovat menettäneet luonnontilansa. Merkittävimmät luontoarvot ovat pienialaiset luonnontilaiset suot, joista kuvion 12 vähäpuustoinen suo sijoittuu suunnittelualueelle, ja joka on rajattu myös Metsäkeskuksen toimesta Metsälain erityisen arvokkaaksi elinympäristöksi (10 §). Metsälaki ei kuitenkaan estä metsätalousmaan ottamista muuhun käyttöön, metsälaki 3 § 2 mom : *"Milloin metsätalousmaan muuhun käyttöön ottaminen sisältää sellaisen toimenpiteen, johon vaaditaan viranomaisen lupa, alueeseen sovelletaan tämän lain säännöksiä siihen saakka, kunnes luvan myöntämistä koskeva päätös on saanut lainvoiman tai kunnes lupaviranomainen on toimivaltansa rajoissa antanut suostumuksensa tällaiselle toimenpiteelle"* Metsälakia ei siis sovelleta maa-ainestenottoon varatulla alueella sen jälkeen kun lupapäätös on saanut lainvoiman. Mikäli alue hakataan ennen lupapäätöksen lainvoimaisuutta, tulee metsälakikohteen hakkuu käsiteltäväksi metsänkäyttöilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Metsänkäyttöilmoitus tulee tehdä viimeistään 10 pv ennen hakkuun suorittamista Metsäkeskukselle.

10. LÄHTEET

- BirdLife, 2022 Tärkeät lintualueet. <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/> (Luettu 15.6.2022)
- GTK, 2021. Maankamara-karttapalvelu. Saatavissa: <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/> (luettu 23.6.2022)
- Hanski, I., Henttonen, H., Liukko, U. M., Meriluoto M. & Mäkelä A., 2001 Liito-oravan (*Pteromys volans*) biologia ja suojeleminen Suomessa Suomen ympäristö 459, Luonto ja luonnonvarat, 130 s
- Hyvärinen, E., Juslen, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018 Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 Luontotyyppien punainen kirja Osa 2: luontotyyppien kuvaukset Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki Suomen ympäristö 5/2018 925 s
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. Painos. Helsinki
- Latauspalvelu Lapio <http://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html> (15.6.2022)
- Luonnonvarakeskus, 2019. Luken monilähteen VMI:n (MVMI) katselupalvelu (WMS). [https://tekninenalusta.paikkatietoalusta.fi/aineisto/523e73d4-52bb-4065-a033-16887de50342/luken-monil%3a%40hteisen-vmi%3a-\(mvmi\)-katselupalvelu-\(wms\)](https://tekninenalusta.paikkatietoalusta.fi/aineisto/523e73d4-52bb-4065-a033-16887de50342/luken-monil%3a%40hteisen-vmi%3a-(mvmi)-katselupalvelu-(wms))
- Metsäkeskus, 2022 Erityisen tärkeät elinympäristökuviot-karttapalvelu <https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=a29ae4c4eb7240f0895d4ff93f04df1c> (luettu 23.6.2022)
- Mäkelä K. & Salo P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 | 2021.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017 Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt Suomen ympäristö 1/2017: 1-278
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M., 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö 742, Luonto ja luonnonvarat, s. 114.
- Suomen lajitietokeskus, 2022 Laji.fi portaali <https://laji.fi/> (salatun ja karkeistetun aineiston tietopyynnöt tehty 23.6.2022)
- SYKE ja ELY-keskukset, 2018. Natura-alueiden sijaintikartta sekä tietolomakkeiden julkiset versiot ja lomakkeiden tiivistelmät. <https://syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=831ac3d0ac444b78baf0eb1b68076e1a> (luettu 15.6.2022).
- SYKE ja ELY-keskukset, 2022 Ympäristökarttapalvelu Karpalo <https://www.wp2.ymparisto.fi/KarpaloSilverlight/> (luettu 25.6.2021)

Liite 1. luontotyyppikuvioinnit ja pesimälinnustoselvityksen lintuhavainnot.

